



NIBIO

NORSK INSTITUTT FOR
BIOØKONOMI

Nærings- og fiskeridepartementet

Dato: 30.12.2023

NIBIO
Postboks 115, 1431 Ås
Tlf: 406 04 100
post@nibio.no
nibio.no

Org. nr: 988 983 837

Innspill til NOU 2023:23 Helhetlig forvaltning av akvakultur for bærekraftig verdiskaping

Vi viser til brev fra Nærings- og fiskeridepartementet 29. september 2023 vedr. høring av NOU 2023:23 Helhetlig forvaltning av akvakultur for bærekraftig verdiskaping.

Nærings- og fiskeridepartementet mottok 28. september utredningen fra et utvalg oppnevnt ved kongelig resolusjon 8. oktober 2021, for å «...nærmere vurdere målsettingene som ligger til grunn for tillatelsesreguleringen av akvakulturnæringen, helheten i tillatelsessystemet og hvordan systemet ev. kan tilpasses for å møte både nåværende og fremtidige utfordringer». Mandat og sammensetning ble justert av Regjeringen Støre 19. april 2023 med i tillegg til opprinnelig mandat å «... vurdere ulike tiltak for å fremme teknologiutvikling som gir mer bærekraftig vekst. Utvalget skal blant annet vurdere en ordning med miljøteknologitillatelser med definert volum, og virkemidler innenfor rammene av trafikklyssystemet.»

Utvalgets forslag til et helhetlig forvaltningssystem for akvakultur er rettet mot størst mulig verdiskaping innenfor bærekraftige rammer. Dette innebærer å ivareta hensynene til klima og miljø, økonomisk vekst og en akseptabel fordeling av verdiskapingen. Utvalget foreslår et nytt, helhetlig forvaltningssystem for akvakultur som må gi sterkere insentiver til bærekraftige valg som ivaretar biosikkerhet og miljø. Dette vil ifølge utvalget muliggjøre vekst i næringen også i framtiden.

Nedenfor følger NIBIOs uttalelse til denne høring av NOU2023:23.

Fôrgrunnlaget og koblingen til grønn sektor er ikke omtalt eller vurdert i NOUen

NIBIO finner, med bakgrunn i mandat og utvalgets kommentarer, det overraskende at fôrgrunnlaget eller koblingen til grønn sektor ikke er omtalt eller vurdert i NOUen, Regjeringen har i Langtidsplanen for forskning og høyere utdanning (2023 -2032), tilrådd fra Kunnskapsdepartementet og godkjent i statsråd i september 2022, satt seg som mål at alt fôr til oppdrettsfisk og husdyr skal komme fra bærekraftige kilder og bidra til å redusere klimagassutslipp i matsystemene. Samfunnsoppdraget Bærekraftig fôr skal føre til at nye innovasjoner og teknologiske løsninger blir tatt i bruk og at vi når Norges fastsatt mål innen klima, miljø,



NIBIO

matproduksjon, sysselsetting og verdiskaping. Etter vår vurdering er det viktig å se blå og grønn sektor i større sammenheng når en skal diskutere rammebetingelsene for akvakultur i Norge. Dels fordi matproduksjon, -foredling og -forbruk skjer innenfor mange systemer som er gjensidig avhengig av og påvirker hverandre. Fôringredienser som brukes innen akvakultur, og som delvis er avhengig av import, kan eksempelvis alternativt brukes til humankonsum. Og dels fordi samlet nasjonal matproduksjon i tiltagende grad er premissgivende for nasjonal sikkerhet i stort. Etter vår vurdering bør ikke grunnlaget for bærekraftsvurderinger og etterfølgende politikktutforming avgrenses kun til en blå kunnskapssyntese. Vi legger følgelig til grunn at oppfølgingen av NOUen vil ha en mer helhetlig tilnærming til matsystemene.

Manglende perspektiv for utslipp / forurensning fra næringen

Miljøbelastningen fra matproduksjon må til enhver tid veies opp mot nytten ved økt produksjon. I landbruket har bedre kunnskap om utslipp vært en avgjørende premiss for produksjonsutviklingen de siste 45 årene. Det er derfor overraskende at utslippene/forurensningen fra næringen er så lite omtalt eller problematisert i utredningen.

Miljøpåvirkning i akvakulturnæringen er kun kort omtalt i kap 2.3. og hvor det henvises til Havforskningsinstituttets årlige risikorapport om norsk fiskeoppdrett, for en mer detaljert beskrivelse og oppdatering på status. Vi registrerer at risikoen knyttet til utslipp av partikulært organisk materiale (med referanse til Grefsrud m.fl. 2022) på bløtbunn vurderes som lav i hele landet av utvalget. Risiko knyttet til miljøeffekter som følge av økt tilførsel av næringsalter fra fiskeoppdrett vurderes også som lav i alle produksjonsområder. Med henvisning til Winther m.fl. 2020 vises det også til at klimagassutslippet fra norsk lakseproduksjon er på nivå med produksjon av kylling i Europa, og lavere enn klimaavtrykket til europeisk produsert svin og storfe. Etter NIBIOs vurdering burde kunnskapsgrunnlaget om klimagassutslipp og forurensning vært grundigere vurdert, som grunnlag for beslutninger om eventuell produksjonsvekst. Vi importerer nå nær 600 tusen tonn fôr årlig, hvorav over 70% går til fiskefôr. Utslipp av fosfor står sentralt i arbeidet med å begrense uheldige miljøvirkninger i akvatiske systemer. I den sammenhenger det de siste 10-årene gjennomført omfattende tiltak innen landbasert matproduksjon, og nye produksjons- og driftsreguleringer er i prosess. I en helhetlig tilnærming til matsystemene anser vi det derfor relevant å peke på estimer som viser til 840 tonn fosfortap fra jordbruket årlig, mens det fra oppdrettsnæringen opereres med årlige utslipp på 12 tusen tonn fosfor. Det er derfor vanskelig å forstå hvorfor dette anses i begrenset grad å påvirke miljøet samtidig som utslippene fra jordbruk, som utgjør mindre enn 10 % av disse utslippene, er underlagt strenge reguleringer. Det er vår vurdering at disse sammenhengene bør komme tydeligere frem i oppfølgingen av utredningen.

Med vennlig hilsen

Per Stålnacke, forskningsdirektør, NIBIO